

HET STUDIEJAAR 1950–1951

REDE

UITGESPROKEN OP DE 17DE SEPTEMBER 1951
BIJ DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
DER LANDBOUWHOGESCHOOL

DOOR

DR H. J. C. TENDELOO

H. VEENMAN & ZONEN • WAGENINGEN

*Mijne Heren Curatoren en Hoogleraren,
Dames en Heren Lectoren, Docenten, Assistenten
en Studenten,
en voorts Gij allen, die door Uw aanwezigheid blijkt
geeft van Uw belangstelling voor onze Hogeschool
en haar lotgevallen.*

Zeer geachte toehoorderessen en toehoorders,

De reiziger, die uit een vliegtuig neerziet op een hem onbekend deel van de aarde, kan getroffen worden door de pracht van de indrukwekkende grootsheid der natuur, door de rijpe te veld staande gewassen, door de architectonische schoonheid van een stad en haar gebouwen en hij kan zich daarbij bewust worden, dat in zijn ontroering de mensen, de menselijke arbeid, de menselijke moeilijkheden en twisten niet betrokken zijn. Hoewel wetende, dat de menselijke factor in veel van wat hem treft belangrijk is, treedt dit op de achtergrond en zeker niet alleen door de afstand die hem, de luchtreiziger, van de aarde scheidt, maar ook zeker, doordat hij op dat ogenblik geen deel uitmaakt van die bedrijvige mensenmaatschappij beneden hem. Zijn visie als luchtreiziger is anders dan als bedrijvig lid der maatschappij.

Wanneer ter afsluiting van een studiejaar verslag gedaan wordt van de meest belangrijke gebeurtenissen sedert de verschijning van het vorige verslag, dan zal eveneens de visie op veel van wat hierin gezegd wordt wellicht vaak anders zijn dan een jaar te voren. De historicus, die eens, vele jaren later, uit een reeks van jaarverslagen de geschiedenis der Landbouwhogeschool over een zekere periode zal willen schrijven, zal op zijn beurt van een andere visie laten blijken, dan wij, die thans deelgenoten zijn van een klein stuk van het gebeuren, bereid zijn te aanvaarden.

Voor wie, zoals wij, midden in het gebeuren staan, wordt de berichtgeving daarover nog moeilijker, wanneer veel in wording is, wanneer naar wegen gezocht wordt, waarlangs een ontwikkeling geleid zal moeten worden, wanneer pro en contra nog al te zeer tegenover elkaar staan om te kunnen komen tot een samengaan door wederzijds begrip, in het besef, dat er iets gedaan moet worden door offers te brengen. Wie zal ontkennen, dat dit alles op bijna elk gebied onzer werkzaamheden vrijwel tot de dagelijkse ervaringen behoort? De moeilijkheden worden hierdoor steeds groter; uitstel van beslissingen is er het gevolg van; de verwarring stijgt; het uitzicht wordt verduisterd, het inzicht kwijnt, en bij dit alles wordt de ingewikkeldheid van wat niet geschiedt als camouflage gebruikt voor gebrek aan besluitvaardigheid. Het problematische wordt belangrijker dan het probleem en men vraagt zich dan wel eens af of men van vooruitgang mag spreken of wel alleen mag

hopen dat de voortgang niet gehinderd wordt. Het is vaak bezwaarlijk, dat schijnbetogen, verwarde en verwarrende discussies aangehoord moeten worden als de tijd dringt om een begin te maken aan de oplossing van een vraagstuk, waarvan iedereen weet, dat het met vele andere op nauwelijks te overziene wijze samenhangt en elk begin zeker voortdurende correctie nodig zal hebben.

Het vraagt ook van de Landbouwhogeschool veel aandacht en dus veel tijd om hierin de dingen in de juiste verhoudingen te zien en te trachten verder te komen. De verzorging van een vaak al te groot aantal zaken, waaronder vele die tot routinewerk gerekend moeten worden, bemoeilijkt de bezinning op onderwerpen, die van veel belang zijn voor een werkelijk waarneembare verbetering van bestaande toestanden, die aldus te lang, in onzekere gang blijven voortrollen over een groot aantal schijven, die, als in een oud mechanisme, hier en daar asynchroon gedreven worden door een vaak te zwakke aandrijving.

Het studiejaar 1950-1951 is voorbij en zij die in het afgelopen jaar belast zijn geweest met de zorg voor de afwikkeling van de hen voorgelegde vraagstukken en vragen, zijn nauwelijks kunnen toekomen aan het gevoelen iets te hebben voltooid. Zij zijn als reizigers op vele wegen, die een boodschap doorgeven als zij op een zeker punt zijn aangekomen.

Thans overgaand tot mijn verslag, heb ik allereerst de plicht te vermelden, dat in de afgelopen cursus Prof. Mr J. C. KIELSTRA overleed. Hij was van 1918 tot 1933 hoogleraar aan de Landbouwhogeschool, vervolgens Gouverneur van Suriname en gezant in Mexico.

Na een ernstige ziekte overleed op jeugdige leeftijd de laboratoriumbediende bij natuurkunde J. HEY.

Bij de aanvang van de nieuwe cursus werd aan Prof. Dr M. J. VAN UVEN eervol ontslag verleend. Op 28 October gaf hij een afscheidscollege in het hulpgebouw van de Landbouwhogeschool, waar hij gedurende zovele jaren zijn colleges gaf.

Tot hoogleraar in de landbouwwerktuigkunde werd benoemd Ir G. RIEMER. Een woord van dank moge hier gesproken worden tot Ir M. W. POLAK, die na het overlijden van Prof. Ir P. A. VAN DEN BAN de examens in de landbouwwerktuigkunde heeft afgenomen, totdat Prof. RIEMER zijn taak aanvaardde en het onderwijs in de werktuigkunde bleef verzorgen, totdat Ir C. A. BIJLAARD dit kon overnemen. Het is te hopen, dat Ir BIJLAARD zich binnenkort volledig aan zijn taak aan de Landbouwhogeschool zal kunnen wijden.

Dr Ir H. A. LENIGER werd benoemd tot hoogleraar in de technologie, waardoor een einde kwam aan een zorgvolle vacature.

Impolderingen en droogmakingen zijn van grote betekenis voor ons land en het is gewenst om de studenten gelegenheid te geven, meer

nog dan voorheen, zich hiervan ter dege op de hoogte te stellen. Deze overwegingen hebben geleid tot de benoeming van Dr Ir A. J. Zuur tot buitengewoon hoogleraar in de leer van het in cultuur brengen van drooggevallen gronden.

Prof. Mr C. H. F. POLAK aanvaardde met ingang van de nieuwe cursus een benoeming tot hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden. Hoewel het ons spijt, dat hij de Landbouwhogeschool gaat verlaten, wensden wij hem gaarne voldoening in zijn nieuwe werkkring.

Prof. Dr Ir J. T. P. BIJHOUWER is voor de duur van een jaar naar Amerika vertrokken als gast-hoogleraar aan de Rhode Island School of Design te Providence.

Nog steeds is in de vacature van hoogleraar in de landhuishoudkunde en het agrarisch recht van Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen niet voorzien kunnen worden. Deze voorziening levert wel bijzondere moeilijkheden op. Wij zijn Prof. GONGGRIJP dankbaar voor de hulp, welke hij bood door de examens af te nemen. Andere moeilijkheden doen zich voor in dezelfde afdeling nu ook de wetenschappelijk ambtenaar Ir G. C. W. C. TERGAST niet meer beschikbaar is door zijn vertrek naar Pakistan. Intussen is zijn tewerkstelling in Pakistan eervol voor hem.

Aan het handtekenen moet bij de richting T II, die intussen bij Koninklijk besluit tot stand is gekomen, meer aandacht worden besteed, dan bij de overige richtingen. De heer J. J. HAAK werd met een onderwijsopdracht in handtekenen belast.

Ir G. T. GROOTERS, die reeds in het vorig jaar met het onderwijs in de zaadteelt werd belast, maar de aanvaarding van zijn taak in verband met de militaire dienst moest uitstellen, heeft in het afgelopen studiejaar met zijn lessen een aanvang kunnen maken.

Het is verheugend, dat Dr H. L. A. VAN WIJK gelegenheid heeft kunnen vinden om zijn lessen in de Portugese taal, na een tijdelijke onderbreking, opnieuw te geven.

Onze President-Curator, Dr Ir D. S. HUIZINGA, werd benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje Nassau, Prof. Dr Ir J. C. DORST tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, Dr Ir K. T. WIERINGA tot Officier in de Orde van Oranje Nassau. Aan de heren P. DEN HARTOG, gepensioneerd amanuensis van het laboratorium voor tropische landbouwplantenteelt en C. B. BRUSSEN, amanuensis bij de bibliotheek van de Landbouwhogeschool, werd de ere-medaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje Nassau, verleend.

Prof. WOLFF werd de „Verzetster Oost-Azië 1942-1945” toegekend. De lector Dr Th. DE GROOT werd benoemd tot corresponderend lid van de Spaanse Veterinaire Zoötechnische Vereniging.

Het is een bekende ervaring, dat vele zaken regelmatig terugkeren. Er is een zeker rythme, dat aanvaard moet worden, zij het soms met

tegenzin. Een duidelijk rhythmisch verschijnsel, waarop in het jaarverslag van de Rector Magnificus reeds gedurende vele jaren en helaas ook dit keer, gewezen moet worden, betreft de vervulling van gerechtvaardigde wensen ten aanzien van noodzakelijke voorzieningen en vernieuwingen aan de Landbouwhogeschool. Hoewel vorderingen zijn gemaakt, moet toch vastgesteld worden, dat het tempo, waarin deze verkregen worden, onevenredig is aan de inspanning, die dezerzijds daaraan gewijd is geworden. Het is duidelijk, dat in vele gevallen aan bepaalde wensen slechts voldaan kan worden, wanneer alle hindernissen door alle partijen genomen zijn. Het zou niet nodig zijn dit op deze wijze te zeggen, ware het niet dat men zo vaak de weg niet ziet waarop deze hindernissen liggen en ware het niet dat men bij herhaling moet ervaren in een doolhof te toeven. Moge het zoeken van de weg in een doolhof in de jeugd een aardige verpozing zijn op een vrije middag, dat wordt anders, als men op verantwoordelijke plaatsen is gesteld, waarbij een vulling van vrije tijd, omdat deze er niet meer is, geen vraagstuk is.

Aan de Landbouwhogeschool zijn in het afgelopen cursusjaar verschillende voorzieningen tot stand gekomen.

Plantenkassen kwamen gereed bij de laboratoria voor plantkunde, voor microbiologie, voor tropische landbouwplantenteelt en plantensystematiek. Twee grote kassen bij tuinbouwplantenteelt naderen hun voltooiing, terwijl bovendien een kassencomplex voor de tomatenteelt, naar wij hopen nog voor de winter klaar zal komen. Eveneens wordt bij hetzelfde laboratorium een nieuw stuk grond voor cultuur in gereedheid gebracht, waarmede, naar wij vertrouwen, aan de meest dringende verlangens voldaan is.

Het zou te ver voeren vele kleinere voorzieningen afzonderlijk te vermelden. Ik volsta daarom met te zeggen, dat door deze kleinere voorzieningen de laboratoria zeer gediend zijn geworden en ik wil de hoop uit spreken, dat ten aanzien van de grotere voorzieningen, nl. de bouw van laboratoria binnenkort op even doortastende wijze beslissingen zullen worden genomen om de bouw mogelijk te maken.

De bouw van het laboratorium voor geodesie vordert regelmatig, zodat dit in de nieuwe cursus, naar wij hopen, in gebruik genomen zal kunnen worden. Tevens zal het dan mogelijk zijn om hierin voorlopig te vestigen de afdelingen voor tuinarchitectuur en stedenbouwkunde. Aan de uitwerking van de plannen voor de bouw van het laboratorium voor dierfysiologie en landbouwplantenteelt wordt voortdurend gewerkt, terwijl die voor het laboratorium voor technologie in voorbereiding zijn. De verbouwingen in het hoofdgebouw omvattende ingang, senaats- en rectorskamer, gang op de eerste étage zijn tot stand gekomen, hoewel tot in het laatste stadium moeilijkheden overwonnen moesten worden. Hiermede is aan een lang gekoesterde wens voldaan. Wij zijn daar zeer dankbaar voor en zijn gaarne bereid om niet meer

terug te denken aan de vele besprekingen, nota's, enz. die hieraan vooraf moesten gaan. Wij zijn ook dankbaar, dat wij zonder schroom en verontschuldigen bezoekers aan het hoofdgebouw kunnen ontvangen.

Vele besprekingen zijn gevoerd over het plan om op de Dreyen, het terrein achter het Arboretum, te komen tot een complex van vier laboratoria, te weten: technologie, landbouwscheikunde, organische en fysische en kolloïdchemie. In beginsel kon over het plan eenstemmigheid bereikt worden. De uitwerking van de onderdelen zal geleidelijk in volgorde van urgentie thans moeten volgen, waarbij technologie het eerst aan de beurt zal komen.

Het is duidelijk, dat het geheel een project voor vele jaren moet zijn. Ik spreek gaarne onze dank uit voor het vele werk, dat door de Rijksgebouwendienst bij de voorbereidingen gedaan werd. Ik hoop, dat de adviezen, die de Rijksgebouwendienst heeft uitgebracht en nog zal uitbrengen op grond van bouwtechnische overwegingen en waarover uitvoerig van gedachte is gewisseld, ter bestemder plaatse zullen verhinderen, dat men „penny wise and pound foolish” handelt. Het lange uitstel tengevolge van vele verwarrende discussies is zeer duur gebleken. Wij hopen, dat onze gemeenschappelijke inspanning niet doorkruist zal worden door onverwachte beslissingen, die thans zeker niet in het belang zouden zijn van de nationale welvaart, waarin de landbouw een zeer belangrijke factor is.

Hotel „De Wereld” en delen van de naaste omgeving zijn aangekocht door Rijk en Gemeente samen. De aangrenzende Aula en bibliotheek der Landbouwhogeschool geven aanleiding te veronderstellen, dat in de toekomst op de thans aangekochte terreinen een centrum van de Landbouwhogeschool zal komen.

Het oude proefterrein van landbouwplantenteelt aan het Spijk is aan de Gemeente overgedaan. In plaats daarvan zijn aan deze afdeling gronden op Wageningen Hoog beschikbaar gesteld. Aan het voornemen om het terrein aan het Spijk voor sportbeoefening te bestemmen, kon door tijdsomstandigheden nog geen uitvoering gegeven worden. Het is wellicht goed te dezer plaatse er op te wijzen, dat realisering misschien gemakkelijker zal zijn als men ten deze minder steun van overheidswege vraagt en meer streeft naar particuliere medewerking en initiatief.

Bijzonder verheugend was het bericht op 14 November 1950 in de dagbladen, dat uit de Marshall-gelden een bedrag van f. 2.000.000.— beschikbaar was gesteld voor de aanvulling en verbetering van de uitrusting der Landbouwhogeschool. Dank zij deze steun kon de aanschaffing van een electronenmicroscop verwezenlijkt worden.

Aan onze Hogeschool werd dit jaar de landbouwtechnische dienst verbonden. Een goede samenwerking met andere instanties werd bereikt. Deze dienst is bedoeld om hulp op natuurkundig gebied te geven

aan de instituten van de Landbouwhogeschool, maar ook aan de Directie van de Landbouw en aan de landbouworganisatie T.N.O.

Een goede samenwerking kwam ook tot stand tussen de afdeling documentatie van het Departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening – voor zover dit de literatuurstudie betreft – en onze bibliotheek.

De sectie Landbouwdocumentatie van de genoemde afdeling zal gastvrijheid ontvangen in de bibliotheek der Landbouwhogeschool, waardoor haar werkzaamheden met die van onze bibliotheek op het gebied van de literatuurdocumentatie kunnen worden gecombineerd.

Het hoger onderwijs staat reeds gedurende een reeks van jaren in het brandpunt van de belangstelling en waarlijk niet alleen van hen, die er direct bij betrokken zijn. Er blijkt uit, dat de zending en de plaats van het gehele hoger onderwijs in de maatschappij opnieuw bepaald moeten worden.

Nadat het Rapport van de staatscommissie tot reorganisatie van het hoger onderwijs tot stand gekomen was, werd door een drietal deskundigen een ontwerp samengesteld voor een nieuwe wet op het hoger onderwijs, dat door vele instanties bestudeerd is. Ook de senaat van de Landbouwhogeschool heeft deze moeilijke materie bestudeerd en op verzoek van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening zijn advies uitgebracht voor zover het ontwerp van belang is voor de wet op het hoger landbouwonderwijs. Wij zijn in het bijzonder dank verschuldigd aan de hoogleraren MINDERHOUD, POLAK en WELLENSIEK voor het prae-advies, dat zij hebben uitgebracht.

De achterstand ten aanzien van de onderwijsvernieuwing en de herziening van de bestuursvorm der Landbouwhogeschool baart zorg, om het niet anders en sterker te zeggen. Het in 1948 met grote snelheid tot stand gekomen rapport over de onderwijshervorming aan de Landbouwhogeschool is inmiddels zeker niet meer in alle opzichten aanvaardbaar. Aan het verzoek van de senaat om een departementale commissie in te stellen werd na meer dan één jaar nog niet voldaan. De senaat wacht hier op. Het is zelfs niet te gissen, waarom aan dit verzoek geen gevolg gegeven werd. Inmiddels dreigen de omstandigheden en verhoudingen steeds gecompliceerder te worden, mede in verband met het onderwijs in de landbouwhuishoudkunde. Welke structuurwijzigingen in het gehele hoger landbouwonderwijs zal dit meebrengen?

Ook de studentenpers wijdt zo nu en dan haar kolommen aan beschouwingen over het hoger landbouwonderwijs, doch het kan gezegd worden, dat de oogst op dit gebied meer groen dan rijp is. Anderzijds verschijnen er in verschillende periodieken gedegen artikelen over het hoger onderwijs, die aanleiding geven tot de vraag of er in de toekomst nog wel afgestudeerden zullen te vinden zijn. Men heeft, naar ik mij herinner, eens laten zien, dat de duur der opvoeding voortdurend langer is geworden. Wanneer alles in de toekomst bij het hoger onder-

wijs verwezenlijkt zou worden, wat men thans op grond van theoretische overwegingen wenst, dan wordt de opvoeding en opleiding der studenten zo lang, dat zij als grijsaards zullen afstuderen.

Men verliest het vertrouwen, dat het rijk geschakeerde leven de mens wel leert, waaraan de school niet toegekomen is. Men wil, dat alles geleerd wordt waarmee men mogelijkerwijs later wel eens in aanraking zal komen, en men werkt hiermede in de hand, dat de student gaat leren, terwijl men er juist, en terecht, op aandringt, dat er gestudeerd wordt. Men bereikt er alleen mede, wat men niet wil, want men wil dat er vereenvoudigd wordt en m.i. terecht.

Het zou ver buiten het bestek van dit verslag gaan wanneer ik aan de zeer vele bijzondere voordrachten gedetailleerde aandacht zou schenken. Ik zal mij dus moeten beperken tot enkele opmerkingen van algemene aard en wil dan beginnen met te zeggen, dat het gedrang, dat bij tijden optreedt in het grote aantal lezingen, met of zonder lichtbeelden als een aantrekkende kracht, weliswaar getuigt van een grote activiteit, maar anderzijds toch ook schaduwzijden heeft. Men moet zich ten aanzien van het bijwonen van lezingen, uitvoeringen etc. beperkingen opleggen. Het aantal bezoekers valt daarom zeer vaak tegen, wat noch voor de organisatoren, noch voor de optredenden aangenaam is. Ik heb mij vaak afgevraagd of de tijd niet rijp wordt om naar andere mogelijkheden en vormen te zoeken. Men raakt moe, misschien te moe, van het vergaderen, en men verliest de rust om tot bezinning te komen. Wat blijft er van wetenschapsbeoefening over als de bezinning ontbreekt? Deze vraag heeft betekenis voor de gehele gemeenschap der Landbouwhogeschool. Er is m.i. beperking nodig. Temeer is dit dringend als men zo nu en dan gelegenheid krijgt om even in de keuken van de initiatiefnemers te mogen kijken. De nodige voorbereidingen zijn vaak zo gecompliceerd, dat er veel tijd, aandacht en natuurlijk papier aan moet worden gewijd, ten koste van andere plichten, waarbij ik in het bijzonder aan de plicht tot studeren denk. De waarneming van bestuursfuncties in het studentenleven vraagt in sommige gevallen zoveel tijd, dat de studie er om verlengd moet worden. Dit vindt men zo vanzelfsprekend, dat men er over verwonderd is, dat de Rector dit niet als argument kon aanvaarden ter ondersteuning van verzoeken om uitstel van militaire dienst.

Ook in de afgelopen cursus zijn een aantal aulavoordrachten georganiseerd, die evenals tevoren de bedoeling hadden een oriëntatie te geven op gebieden der wetenschap, die buiten het terrein van de landbouw liggen. Helaas kan niet ontkend worden, dat uitgesproken wensen en algemeen gehouden discussies over universele ontwikkeling in de studententijd onvoldoende tot uiting komen in de betoonde belangstelling bij geboden gelegenheden.

Voor de tweede maal in successie werd een college gegeven over algemene landbouwkunde, in de afgelopen cursus door Prof. DEWEZ.

Op 25 Mei hield Z.E. de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening in de Aula een voordracht over: „Plan tot integratie van de West Europese landbouw”, waar een geanimeerde discussie op volgde.

Aanvullingen en wijzigingen kwamen tot stand in de wet tot regeling van het hoger landbouwonderwijs. Deze wijzigingen komen in hoofdzaak overeen met die, welke waren opgenomen in het besluit van de toenmalige Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening van 4 December 1940, dat door het besluit Bezettingsmaatregelen voorlopig werd geschorst. Van deze gelegenheid is tevens gebruik gemaakt om nog enige noodzakelijke voorzieningen te treffen. In deze wijzigingen is de toelating tot de examens van hen, die het einddiploma van de Rijks Middelbare School voor tropische landbouw bezitten, geregeld.

De bedoelde wetswijziging zal een technische herziening van het Koninklijk besluit tot regeling van de examens en promotiën nodig maken, welke in voorbereiding is.

Door de gezamenlijke beschikkingen van de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening (d.d. 7 Juli 1951, no. 172209, Afdeling Hoger Onderwijs en 198404 Afdeling Hoger Onderwijs), zijn zeer ingrijpende wijzigingen gebracht in de beoordelingsbeschikking van studenten.

In de bezettingstijd ontwikkelde zich een aaneensluiting in ons land, welke veelbelovend was, maar na de bevrijding niet behouden bleef. Toch is het saamhorigheidsgevoel niet geheel verdwenen. Dit leidde in 1945 tot de oprichting van een ontwikkelings- en ontspanningsvereniging aan de Landbouwhogeschool. Haar eerste lustrum is achter de rug en zij kan met voldoening op haar lustrum-ontspanningsavond, vrijwel geheel verzorgd door eigen krachten, terug zien.

De studenten-gezondheidszorg loopt nog niet, zoals wij het zouden wensen; hoewel de toestand beter wordt, ondervinden wij nog niet alle gewenste medewerking van de deelnemers. In het afgelopen studiejaar konden 459 studenten aan een volledig geneeskundig onderzoek worden onderworpen – welk aantal inhoudt, dat de beoogde tweejaarlijkse contrôle is bereikt.

De herdenking van de dies natalis der Landbouwhogeschool op 9 Maart had in 1951 een bijzonder karakter. De Rector Magnificus kon bij deze gelegenheid mededeling doen van de stichting van het Landbouwhogeschoolfonds. Wij hopen, dat het door de prijzenswaardige inspanning der initiatiefnemers tot stand gekomen fonds veel in het belang van de landbouw zal mogen doen.

Als tweede bijzondere gebeurtenis is te vermelden de overdracht aan de Landbouwhogeschool van een geschilderd portret van de heer

A. J. JONGKINDT CONINCK, de eerste directeur van de Rijkslandbouwschool. Dit geschilderd portret tot stand gekomen uit het initiatief en met veel steun van de heer C. TREURNIET werd als piëteitvol aandenken en als een kostbaar geschenk namens de senaat aanvaard.

Des avonds was er de gebruikelijke personeelsavond, die goed slaagde.

Het is een gelukkig verschijnsel, dat de Landbouwhogeschool meer en meer betrokken wordt bij het internationaal contact tussen landen en volken. Op wetenschappelijk niveau heeft dit contact uiteraard steeds bestaan en het is van oudsher één der beste vruchten van het cultuurgebied der wetenschappen, dat haar resultaten ter kennis konden komen van ieder belangstellende, waar ook ter wereld. Gelukkig is deze mogelijkheid er nog steeds. Doch daarnaast ontwikkelen zich contacten, die meer direct betrokken zijn op verschillende belangen-sferen. Het mag hier wel uitdrukkelijk gezegd worden, dat ons uit de mededelingen van deskundige buitenlandse bezoekers telkens weer blijkt, dat onze Landbouwhogeschool, terzake van de gedegen en gedifferentieerde opleiding, moeilijk haar equivalent vindt. Hoe vleidend een dergelijke mededeling voor ons ook moge zijn, teleurstellend is het daarna te moeten ervaren, dat voor buitenlanders de studie aan de Landbouwhogeschool meest zo grote bezwaren meebrengt, dat slechts een klein aantal hiertoe overgaat.

Wanneer dan zoals in de afgelopen cursus het geval is geweest twee studenten van Turkse nationaliteit, na een verblijf van ± 2 jaren in Nederland en na het afleggen van het ingenieursexamen, één jaar daarna met de graad van doctor in de landbouwkunde naar hun vaderland terugkeren, dan moet men voor een dergelijke prestatie grote waardering hebben. Ondanks de taalmoelijkheden waren zij in staat de verdediging van dissertatie en stellingen in het Nederlands te voeren. Een student van Chinese nationaliteit slaagde met Engels als voertaal voor het ingenieursexamen en vertrok naar zijn land.

Tegenover deze zeer bevredigende resultaten staan vele andere min of meer teleurstellende ervaringen. Er zijn studenten, die, uit een ander land hierheen gekomen met de stellige bedoeling tot examens te komen, spoedig, m.i. vaak te spoedig, tot de overtuiging komen, dat zij beter doen hun aanvankelijk voornemen maar op te geven. Zij vertrekken dan weer, of blijven hier om wat kennis op te doen, om aan het einde van hun opdracht weer naar hun land te vertrekken, eventueel met bewijzen, dat zij aan de Landbouwhogeschool vertoefd hebben.

Deze toestand is onbevredigend en men zal zich erover moeten bezinnen hoe hierin verbetering gebracht kan worden. Ik neem aan, dat het vast moet staan, dat het een vaderlands belang is, dat de Landbouwhogeschool met alle mogelijkheden, die zij thans biedt, moet blijven functioneren. Eveneens is het een nationaal belang, dat dit gehele apparaat gebruikt wordt door personen van andere nationaliteit, die daartoe de wens kenbaar maken. Dan zal het echter noodzakelijk zijn

om de wegen te zoeken en deze begaanbaar te maken, om, rekening houdende met onze opleiding, aan de wensen van anderen tegemoet te komen. Dit behoeft geenszins in te houden, dat de examens verlicht zouden worden, doch m.i. zou wel mogelijk gemaakt moeten worden, dat studenten, die blijk gegeven hebben, ter beoordeling door de betreffende docent, dat zij met vrucht één of meer aan de Landbouwhogeschool gedoceede vakken bestudeerd hebben, in de één of andere vorm daarvan elders kunnen doen blijken.

Wanneer het inderdaad een ernstige zaak geacht wordt, dat de Landbouwhogeschool in dienst gesteld wordt ook van buitenlanders, dan zal, zonder vasthouden aan een zo vaak noodlottig gebleken perfectionisme op korte termijn in beginsel een weg aangegeven moeten worden.

Ook voor de waardering van de bezitters van het Nederlandse diploma van landbouwkundig ingenieur in het buitenland zou het van grote betekenis zijn wanneer de Landbouwhogeschool bezocht wordt door buitenlandse studenten, die de bewijzen van een vruchtbare studie naar hun landen zouden kunnen meebrengen. Tot dusver is het Nederlandse diploma van landbouwkundig ingenieur in het buitenland niet overal in zijn volle gewicht erkend. Men weet nauwelijks wat het betekent en onze ingenieurs, die emigreren, hebben aanvankelijk weinig aan dit diploma. Wanneer emigratie van zoveel belang geacht wordt als uit verschillende berichten blijkt, dan is het hoog tijd, dat ook het diploma van landbouwkundig ingenieur erkend wordt. Ik wil met aandrang dit punt ter spoedige overweging aanbevelen.

De onbekendheid met de opleiding aan de Landbouwhogeschool bleek in het afgelopen jaar enige malen tijdens besprekingen met functionarissen van de F.A.O., die zich kwamen oriënteren over de mogelijkheid van tewerkstelling van Nederlandse landbouwkundigen in het verband van de technische hulpverlening aan landen, die in versnelde ontwikkeling verkeren. De vraag om landbouwdeskundigen is groot en verhoudingsgewijze is de aanwijzing van Nederlanders gunstig. Wij zijn dankbaar, dat de commissie van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, onder voorzitterschap van Prof. COOLHAAS, met Ir HAAK als secretaris, dit grote Nederlandse belang zo succesvol tot ontwikkeling gebracht heeft. Het is nodig, dat veel meer landbouwingenieurs bereid gevonden worden buiten Nederland te arbeiden. De vele contacten, die mede hiertoe gelegd zijn, moeten in de toekomst nog verder uitgebreid en geconsolideerd worden. Doch daarnaast is nodig, dat men in het buitenland weet, wat ook een pas afgestudeerd ingenieur kan, opdat men zich bij zijn aanvragen niet beperkt tot personen met ervaring, want het moeten vooral de jongeren zijn, die aangezocht zullen moeten worden, en waarvan verwacht mag worden dat zij, evenals anderen, die door hoger onderwijs voorbereid zijn voor een taak in de maatschappij, in staat zijn, door ervaring op te doen in de practijk, te doen wat van hen verwacht wordt.

In de afgelopen cursus werd op enkele dagen bijzonder aandacht geschonken aan Suriname. Deskundigen op verschillend gebied deden in hun voordrachten mededeling van het werk, dat gedaan is en wordt in het belang van de verdere ontwikkeling van dit gebiedsdeel. Het gehoor kwam onder de indruk van de vele mogelijkheden enerzijds, de vele noden en problemen anderzijds. Het is juist, dat de belangstelling voor Suriname, in het bijzonder bij de jonge landbouwkundigen, levend gehouden wordt. Voor hen ligt daar een toekomst, al zal het aantal, dat in Suriname en de Nederlandse Antillen een werkkring zal vinden, voorlopig klein moeten zijn.

Een opmerking moet mij van het hart. Bij de onmiskenbaar goede bedoelingen, die er bij vele instanties ten aanzien van Suriname en de Nederlandse Antillen bestaan, was er reden te vrezen, dat door het in korte tijd opkomen van betrekkelijk veel comité's e.d., die zich met Suriname bezig houden, de effectuering van plannen en voorstellen in gevaar zou komen door gebrek aan coördinatie. De aandrang, die van de zijde van de Landbouwhogeschool is uitgegaan om tot ordening en coördinatie te komen in het belang van de zaak, waarvoor men zich had gesteld, is tot onze vreugde niet vergeefs geweest. Het is te hopen, dat zakelijke overwegingen blijvend zullen prevaleren boven persoonlijke gevoeligheden, opdat nog eens gezegd en erkend moge worden, dat „daar wat groots verricht werd”. Terloops mag ik hier misschien opmerken, dat het wel steeds duidelijker en acuter wordt, dat dit-zelfde noodzakelijk is ook voor andere problemen, ook voor Nederland zelf.

De kennismaking met Suriname door nog studerenden wordt van belang geacht, en er is in het afgelopen jaar een samenwerking gekomen, waardoor tegemoetkoming in de kosten voor de overtocht mogelijk wordt, terwijl ook in de verblijfkosten in belangrijke mate voorzien kan worden. De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening was bereid in een deel van de kosten te voorzien. Na ontvangst van zijn definitieve beslissing en de ontvangen toezeggingen van de directie van de K.N.S.M. en de Stichting voor Landbouwmechanisatie in Suriname, waarvoor wij dankbaar zijn, bestaat voor enkele studenten de mogelijkheid naar Suriname te gaan voor hun practijk.

Vele studiereizen werden naar het buitenland gemaakt. De hoogleraren EIJSVOOGEL, HELLINGA, HOFSTEE, SCHUFFELEN, HORRING en de lector 'T HART waren in Amerika, de hoogleraar EDELMAN woonde een congres bij in India, de buitengewoon hoogleraar BRUIN vertoefte nog in Zuid-Afrika. Vele hoogleraren bezochten wetenschappelijke bijeenkomsten of maakten excursies mee in Europa.

Werd hiervoor uiteengezet, dat internationale contacten door bezoeken aan het buitenland kunnen worden gelegd of verbeterd, deze behoefte aan contacten wordt blijkbaar ook in het buitenland gevoeld.

Dit bewijst de stroom van bezoekers, welke de Landbouwhogeschool jaarlijks heeft te ontvangen. Zeer groot is dit aantal bij het Instituut voor veredeling van landbouwgewassen, dat tot 10 Juli het bezoek van 330 buitenlanders noteerde.

Ik zou vele bekende namen kunnen noemen, maar dit is hier niet mogelijk. Ik wil echter enkele uitzonderingen maken en memoreren het bezoek van de Ambassadeur van India, dat van Viscount BRUCE uit Melbourne, oud-premier van Australië, in gezelschap van Minister MANSHOLT aan het laboratorium voor Bloembollenonderzoek en het bezoek van Mr C. P. FOSSUM, verbonden aan de Special Mission to the Netherlands van de Economic Cooperation Administration. Voorts mochten wij hier ontvangen de deelnemers aan het 9e internationale entomologen congres, terwijl in Wageningen werden gehouden het 3e internationale sedimentologisch congres, de bijeenkomst van de International Union of Forestry Research Organization en een congres van virologen.

Uiteraard zijn deze buitenlandse bezoeken in de regel tot een of enkele dagen beperkt, maar ook voor langere perioden vertoefden enkelen onder ons. Zo werkten geruime tijd in onze laboratoria Prof. DON KIRKHAM (Amerika), Prof. Dr M. G. RICHARDS (Amerika), Dr FUNG KI FAI (China), en E. H. COLHOUN (Canada).

In het raam van het Nederlands-Frans Cultureel Accoord hield Prof. Dr J. BRAUN BLANQUET, Directeur van het Station Internationale de Géobotanique Méditerranéenne et Alpine te Montpellier een aantal lezingen aan onze hogeschool.

Hoewel morgen de officiële datum is, waarop 75 jaar geleden het Rijkslandbouwonderwijs te Wageningen aanving, heeft de herdenking reeds plaats gehad op 14 September, in verband met de omstandigheid, dat op 18 September de opening van de zitting der beide Kamers valt.

In de week van 10-15 September was Wageningen letterlijk en figuurlijk in zonnige feeststemming. Deze dagen hadden een bijzondere glans door de tegenwoordigheid van H. M. Koningin Juliana en Z. K. H. Prins Bernhard. Hare Majesteit werd in de middag van 14 September door de senaat der Landbouwhogeschool ontvangen, waarna bezoeken gebracht werden aan enkele laboratoria en instituten, het landbouwmuseum en Hinkeloord, alwaar een tea-party was aangeboden door de Gemeente.

Z. K. H. Prins Bernhard onthulde op 13 September het bevrijdingsmonument. Na deze plechtigheid, waarbij vele autoriteiten uit den lande aanwezig waren, bezocht Z. K. H. enkele instituten en het landbouwmuseum. In Junushoff waren de Nederlandse landbouwattacheés in het buitenland, die voor besprekingen in Nederland vertoefden, de gasten van de regelingscommissie voor de herdenking. Het was een wens van Z. K. H. om hen te ontmoeten.

De voordrachten in de Aula der Landbouwhogeschool gehouden door Prof. Dr Ir G. MINDERHOUD, Prof. Dr B. H. SLICHER VAN BATH, Dr W. ROUKENS en Dr E. J. à CAMPO, over onderwerpen betrekking hebbende op landbouw, landbouwonderwijs en voorlichting, trokken veel belangstelling. Een woord van dank aan de sprekers mag hier niet achterwege blijven.

Tijdens de officiële herdenking op 14 September voerden Zijne Excellentie de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, de directeur van het landbouwonderwijs, de voorzitter van de regelingscommissie en de Rector Magnificus der Landbouwhogeschool het woord. Bij monde van de voorzitter van de regelingscommissie werd aan de Landbouwhogeschool de uitvoering van verbeteringen in de Aula aangeboden.

Er werd medegedeeld, dat de firma Veenman de uitgave van een gedenkboek op zich genomen heeft, evenals van de bereidheid van de N. V. Tjeenk Willink om de uitgave van een boekwerk, waarover nog nader overlegd zal worden, te verzorgen.

De senaat had een aantal officiële personen aan een lunch genodigd. In een gala-voorstelling voerden de studenten een toneelstuk op van Georges Neveux getiteld: Juliette, ou la clef des songes.

Een film in kleuren over Wageningen als landbouwkundig centrum, gemaakt door Ir F. COOLMAN werd op 14 September voor de eerste keer vertoond.

Op de derde dag was er een optocht van versierde wagens en landbouwmachines, des avonds vuurwerk, terwijl de feestelijkheden besloten werden met een taptoe.

De stad was feestelijk versierd en des avonds waren op veel punten verlichtingen aangebracht. Ook gebouwen en tuinen van de Landbouwhogeschool waren door nijvere en bekwame leden van het personeel feestelijk versierd en verlicht.

Wetende hoeveel werk er hierbij verzet is geworden en met hoeveel onbaatzuchtigheid allen, die hieraan hebben medegewerkt, zich gegeven hebben, aarzel ik niet om ook van deze plaats allen te danken.

Zo begint dan morgen een nieuwe periode van 25 jaar, die naar het eeuwfeest leidt. Laat ons ervoor werken, dat de Landbouwhogeschool zal mogen bijdragen tot de nationale en internationale welvaart, in vrede en vrijheid.

In het, thans bijna afgelopen studiejaar bedroeg het aantal ingeschrevenen 1081, waaronder 64 vrouwelijke. Hiervan waren 34 personen, waaronder 18 vrouwelijke, ingeschreven voor enkele lessen. Voor de eerste maal lieten 170, waaronder 14 vrouwelijke, studenten zich inschrijven.

Het ingenieursdiploma werd behaald door 134 studenten; aan 4 hunner werd dit getuigschrift met lof verleend.

In dit cursusjaar vonden 10 promoties plaats.

De Rector Magnificus heeft vele plichten, maar het verheugt mij te kunnen zeggen, dat ik geen gebruik heb behoeven te maken van een recht bij de wet gegeven, nl. het tuchtrecht. De verhouding tot de studenten en studentenorganisaties is in alle opzichten zeer prettig geweest. De studentenverenigingen vervullen, gelukkig, nog steeds een belangrijke taak in de studietijd, en het is verblijdend, dat in Wageningen het nihilisme nauwelijks bestaat. Reeds in een vorig verband wees ik er op, dat de werkzaamheden in studentenorganisaties te uitgebreid dreigen te worden. Hoe vaak wordt een student te laat er aan herinnerd, dat de studie in de eerste plaats moet komen? Voor de studie moeten vaak ondragelijke financiële offers gebracht worden en uit de wijze waarop men studeert en student is moet blijken, dat men zich hiervan zeer goed bewust is.

Helaas, zover zijn wij nog niet altijd!

Als gebruikelijk nam de gala-uitvoering van de W.S.T.V. wederom een bijzondere plaats in in het studentenleven. De première van „The Great God Brown” van Eugène O’Neill werd ditmaal in het herzezen Junushoff gegeven.

Ook de Wageningse Studenten Koor- en Orkestvereniging liet ons in een tweetal concerten horen, dat onder de bezielende leiding van Prof. VAN UVEN, ondanks de handicap van steeds wisselende musici, een peil kan worden bereikt, waarop zelden een amateurs-orkest kan bogen.

De Wageningse Hogeschoolvereniging bood een Indonesische muziekavond aan na afloop van de studiedagen aan Suriname gewijd.

De W.V.S.V. had deze keer een bijzonder mooie avond uitgekozen voor haar tuinfeest, dat zeer geslaagd was.

De Rector en waarnemend rector waren respectievelijk aanwezig bij de uitreiking van de almanakken van Unitas Studiosorum Vadae en van het Studentencorps.

Het is duidelijk, dat ik in het voorgaande slechts een summier en onvolledig overzicht van de gebeurtenissen in de afgelopen cursus heb kunnen geven. Trachtende de belangrijkste te vermelden, heb ik tevens gepoogd deze zoveel mogelijk te zien in het raam van een algemener verband. Wanneer ik dan terugzie op het studiejaar 1950-1951, dan meen ik, dat niet alleen van voortgang, maar gelukkig ook van vooruitgang gesproken kan worden. Het is niet alleen bij het maken van plannen gebleven, er is ook een en ander klaar gekomen.

De vrij regelmatige besprekingen van Rector Magnificus en Assesoren met de President Curator en de waarnemend Secretaris van Curatoren zijn aan de gang van zaken ten goede gekomen, en daarvoor ben ik dankbaar.

De assessoren DE JONG en KRUIDHOF en de secretaris van de senaat BIJHOUWER ben ik dankbaar voor de steun, die zij mij in onze vergaderingen verleenden. In onze vergaderingen evenals in de vergaderingen

van de senaat konden de agendapunten zonder al te grote moeilijkheden afgedaan worden. Ik wil gaarne mijn erkentelijkheid uitspreken, dat daardoor de vergaderingen in het algemeen kort hebben kunnen zijn.

Het staat vast, dat Rector en Assessoren onmogelijk de hun toegevozen taken kunnen volbrengen, indien zij niet konden rekenen op de herinnering, ervaring en steun van hoofdambtenaren en ambtenaren van het Secretariaat en Administratie. Er moest dit jaar zeer veel verricht worden. Als ik hierbij op sommige oogenblikken misschien wat sterk op afwerken heb aangedrongen, dan moge het besef, dat vrijwel geen achterstand bestaan heeft, een rustgevend gevoel zijn bij alle inspanning. Allen ben ik zeer dankbaar.

Waarde collega Kruidhof,

Gij hebt als assessor en secretaris van de senaat aan de werkzaamheden van het dagelijks bestuur deelgenomen en weet wat er zo gaande is. Ik heb er naar gestreefd om de erfenis, die Gij in ieder geval aanvaardt moet, zo klein mogelijk te maken, zodat Gij Uw initiatief naar eigen inzicht kunt ontplooien. Het rectoraat behoeft niet op U te drukken, zolang Gij het in Uw handen weet te dragen en in Uw hart weet te koesteren. Op Uw weg in het volgende studiejaar zou ik U uit een gedicht van Xavier Privas deze regels willen meegeven:

Si tu veux garder ta fierté,
Ta belle humeur et ta santé,
Travaille!

Met de wens, dat Gij aldus veel zult mogen bereiken voor de verdere ontwikkeling van de Landbouwhogeschool, draag ik de ambtsketen aan U over.

Leve de nieuwe Rector!